

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ : ศักษากรณี ความผิดฐานฉ้อโกง

ณัฏฐ์ณภัส บุษปฤกษ์*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์**

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงหลักการ และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดประเภทของความผิดอันยอมความได้ โดยจะศึกษาในส่วนของความผิดฐานฉ้อโกง แห่งประมวลกฎหมายอาญา การกระทำความผิดที่ไม่เป็นความผิดอาญาแผ่นดินหรือความผิดอันยอมความได้ ซึ่งบทบัญญัติของความผิดอาญาฐานต่าง ๆ นั้น มีสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง เป็นส่วนที่แฝงอยู่ เรียกว่า คุณธรรมทางกฎหมาย โดยหลักคุณธรรมทางกฎหมายได้มีการ แบ่งแยกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลกับคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม ดังนั้น การที่รัฐจะกำหนดให้ความผิดฐานใดฐานหนึ่งให้เป็นความผิดอันยอมความได้ รัฐต้องพิจารณาความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นว่ามีผลกระทบต่อบุคคล หรือสังคม โดยรวมมากกว่ากัน หากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อบุคคลเท่านั้น รัฐจึงชอบที่จะ กำหนดให้ความผิดประเภทดังกล่าวเป็นความผิดต่อส่วนตัว หรือความผิดอันยอมความได้ แต่ถ้า ความเสียหายนั้นไม่เพียงแต่จะมีผลกระทบต่อบุคคลเท่านั้นหากยังมีผลกระทบต่อความสงบสุข ของการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคม หรือกระทบต่อประโยชน์ของสังคมโดยรวมแล้ว รัฐก็ควรที่จะ กำหนดให้เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน

จากการศึกษาพบว่า ในส่วนของความผิดฐานฉ้อโกง มาตรา 341 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่ลักษณะความผิดจะเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่หากผู้ที่ได้รับความเสียหายเป็นหน่วยงานของรัฐย่อมเป็นเรื่องที่แตกต่างจากการที่ปัจเจกบุคคล เป็นผู้เสียหาย ที่ไม่เพียงแต่มีผลกระทบต่อบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเท่านั้น หากยังมีความเสียหายที่มีผลกระทบต่อความสงบสุขของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และประโยชน์ของสังคม โดยรวมอีกด้วย ดังนั้น ความผิดที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหายนี้ แท้จริงก็หมายถึงรัฐเสียหาย นั้นเอง หากยังคงให้ความผิดที่รัฐเสียหายนี้ เป็นความผิดอันยอมความได้ การดำเนินคดีกับ ผู้กระทำความผิดเรื่องนั้น ๆ หรือไม่ อาจเป็นเรื่องของดุลยพินิจของผู้แทนของหน่วยงานรัฐนั้น ๆ โดยแท้ หากใช้ดุลยพินิจว่าจะไม่ร้องทุกข์ดำเนินคดีเสียแล้ว ผลของการกระทำความผิดในเรื่องนั้น

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ยอมไม่ได้รับการเยียวยา รัฐจึงไม่ควรกำหนดให้ความผิดที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้ และความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัย มาตรา 347 ที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ความเสียหายมีผลกระทบต่อความสงบสุขของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และประโยชน์ของสังคมโดยรวม เนื่องจากหากบริษัทประกันวินาศภัย ถูกฉ้อโกงจนไม่สามารถประกอบกิจการต่อไปได้ ย่อมมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ถือได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ควรกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ดังนั้นควรที่จะมีการศึกษาแนวความคิดในเรื่องของคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวมให้ชัดเจน

1. บทนำ

สำหรับประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดประเภทของความผิดทางอาญาไว้ 2 ประเภท คือ ความผิดอาญาแผ่นดิน และความผิดอันยอมความได้ ซึ่งความผิดใดจะเป็นความผิดอันยอมความได้กฎหมายจะระบุไว้เป็นการเฉพาะ ความผิดที่มีได้ระบุว่าเป็นความผิดอันยอมความได้คือ ความผิดอาญาแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม บรรดาความผิดเหล่านี้จะมีลักษณะร่วมกันอยู่ประการหนึ่ง คือ เป็นการกระทำที่ขัดต่อประโยชน์ของสังคม กฎหมายไทยได้กำหนดให้ความผิดอาญาบางประเภท ที่เห็นว่าผลของการกระทำความผิดส่งผลกระทบต่อปัจเจกบุคคล เป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งหากพิจารณาถึงการกระทำที่เป็นความผิดอาญาประเภทต่าง ๆ แล้วพบว่ามิได้อยู่จำนวนไม่น้อย ที่เป็นการกระทำอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมโดยตรง แต่กฎหมายก็บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้

ในส่วนของความผิดฐานฉ้อโกง มาตรา 341 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่ลักษณะความผิดจะเป็นเรื่องที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้นั้น แต่หากผู้ที่ได้รับความเสียหายเป็นหน่วยงานของรัฐ ย่อมเป็นเรื่องที่แตกต่างจากการที่ปัจเจกบุคคลเป็นผู้เสียหาย ที่ไม่เพียงแต่มีผลกระทบต่อบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเท่านั้น หากยังมีความเสียหายที่มีผลกระทบต่อความสงบสุขของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และประโยชน์ของสังคมโดยรวมอีกด้วย ดังนั้น ความผิดที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหายนี้ แท้จริงก็หมายถึงรัฐเสียหายนั่นเอง หากยังคงให้ความผิดที่รัฐเสียหายนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเรื่องนั้น ๆ หรือไม่ อาจเป็นเรื่องของดุลยพินิจของผู้แทนของหน่วยงานรัฐนั้น ๆ โดยแท้ หากใช้ดุลยพินิจว่าจะไม่ร้องทุกข์ดำเนินคดีเสียแล้ว ผลของการกระทำความผิดในเรื่องนั้น ย่อมไม่ได้รับการเยียวยา รัฐจึงไม่ควรกำหนดให้ความผิดที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้ และความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัย มาตรา 347 ที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ถ้ามองคุณธรรมทางกฎหมายตามมาตรา 347 คือ ทรัพย์สิน แต่ตามบทบัญญัติมาตรา 347 นี้ “ประโยชน์จากการประกันวินาศภัย” นั้นหมายความว่า การประกันภัยหรือธุรกิจการประกันภัยเป็นธุรกิจสาธารณะ และแน่นอนว่าผู้ที่เสียหายมิใช่เพียงแต่ผู้รับประกันภัยแต่เป็นประชาชนผู้เอาประกันภัยทั้งหมด ดังนั้น คุณธรรมทางกฎหมายจึงไม่เป็นเพียงแต่ทรัพย์สิน แต่

หมายความรวมถึงกระทำต่อทรัพย์สินสาธารณะ 4 จากเหตุผลดังกล่าว ความผิดฐานฉ้อโกง ประกันวินาศภัยตามมาตรา 347 เป็นบทบัญญัติหนึ่งที่ไม่น่าจะกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้

2. แนวความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้

จากการศึกษาพบว่า แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ก็คือ แนวคิดทฤษฎีในการกำหนดความผิดอันยอมความได้ มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญว่าความผิดฐานใดฐานหนึ่งจะควรบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้หรือไม่ ชอบที่จะต้องพิจารณาปัจจัยดังต่อไปนี้

2.1 หลักคุณธรรมทางกฎหมายกับความผิดอันยอมความได้

การบัญญัติกฎหมายให้การกระทำอย่างใด ๆ มีความผิดทางอาญานั้นเป็นการกำหนดภารกิจของกฎหมายขึ้นให้คุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgut หรือ Legal interest) ได้แก่

คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนตัว (Individualrechtsgut) บุคคล เช่น ชีวิต ความปลอดภัยของร่างกาย กรรมสิทธิ์ เป็นต้น คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลนี้ยังอาจแบ่งย่อยออกเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้ เช่น เกียรติ ความปลอดภัยของร่างกาย ซึ่งการแบ่งย่อยต่อออกไปนี้เป็นเพียงการพยายามแยกแยะให้เห็นเด่นชัดที่อาจมีประโยชน์ในทางวิชาการบ้างเท่านั้น เช่น ในการบัญญัติความผิดอันยอมความได้ เป็นต้น

กับคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม (Universalrechtsgut) คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม เช่น “ความปลอดภัยในการจราจร” ในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการจราจร “ความมั่นคงเชื่อถือและการชำระหนี้ได้ของเงินตรา” ในความผิดเกี่ยวกับเงินตรา “ความคงอยู่ของดินแดนหรือความเป็นเอกภาพของดินแดน” ในความผิดฐานกบฏดินแดน เป็นต้น ดังนั้น ถ้าหากคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดใดเป็นคุณธรรมที่มุ่งคุ้มครองถึงประโยชน์ที่เป็นส่วนรวม (Universalrechtsgut) โดยลักษณะเช่นนี้ความผิดประเภทดังกล่าวจะเป็นความผิดประเภทที่ไม่สามารถยอมความได้

เมื่อเห็นควรบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายใด ทำให้การกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญา (Criminal offense) สิ่งที่ต้องพิจารณาต่อไปคือความผิดทางอาญาใดควรเป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งมีข้อที่ต้องพิจารณาถึงหลายประการด้วยกัน ดังนี้

1. ความผิดที่มีความเป็นอาชญากรรมน้อย หากความผิดนั้นเป็นการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนตัวและมีผลกระทบต่อบุคคลทั่วไปน้อยมาก อย่างความผิดฐานหมิ่นประมาทที่ต้องการคุ้มครองเกียรติของผู้ถูกหมิ่นประมาท เป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นเรื่องส่วนตัวมากและไม่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกไม่ปลอดภัย เช่นนี้จึงชอบแล้วที่จะบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้

2. ความผิดฐานนั้นกระทำต่อชีวิตส่วนตัว หากการทำความผิดตามกฎหมายในเรื่องนั้นมีผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวเป็นอย่างมาก การดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดจึงควรได้รับการแสดงความจำนงของผู้เสียหายก่อน

3. ความผิดฐานนั้น ๆ เรียกร้องการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมเพียงใด ถ้าเรียกร้องและการดำเนินคดีจะเป็นการซ้ำเติมผู้เสียหายแล้ว ก็ชอบที่จะกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้

2.2 หลักการดำเนินคดีอาญากับความผิดอันยอมความได้

หลักการดำเนินคดีอาญาได้พัฒนาไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่เดิมการลงโทษมีลักษณะเป็นการแก้แค้นทดแทน ซึ่งเป็นสิทธิของผู้เสียหายที่จะดำเนินการทดแทนต่อผู้กระทำผิดกฎหมาย การดำเนินคดีจึงเป็นหลักการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหาย ต่อมามีความเห็นว่าการทำความผิดอาญานั้นก่อให้เกิดผลกระทบต่อสมาชิกในสังคมด้วย จึงมีหลักการดำเนินคดีโดยประชาชนเกิดขึ้นมา และประการสุดท้ายก็เป็นหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐตามลำดับ

2.3 เจตจำนงของผู้เสียหาย

เมื่อพิจารณาถึงหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ประกอบกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญาซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรักษาความสงบสุขเรียบร้อยของสังคมแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือไม่ รัฐก็มีอำนาจหน้าที่โดยสมบูรณ์ที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตามในบางความผิด และในบางกรณีซึ่งเป็นการผิดที่เกี่ยวกับคุณธรรมที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้ การดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิด ต้องขึ้นอยู่กับเจตจำนงของผู้เสียหายเป็นสำคัญ ซึ่งในประเทศไทย ความผิดลักษณะนี้ เรียกว่า ความผิดอันยอมความได้ โดยมีพื้นฐานแนวคิดในการกำหนดความผิดอันยอมความได้ว่า ความผิดในเรื่องนั้น ๆ มีความเป็นอาชญากรรมสูงหรือไม่ ถ้าความผิดใดมีความเป็นอาชญากรรมน้อย ก็อาจกำหนดเป็นความผิดอันยอมความได้ นอกจากนั้นยังมีปัจจัยในแง่ของผู้เสียหายที่ต้องคำนึงถึงด้วย กล่าวคือ หากมีการดำเนินคดีในความผิดใด ๆ แล้ว การดำเนินคดีดังกล่าวจะกระทบต่อชีวิต และความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้เสียหายนั้นมากน้อยเพียงใด การดำเนินคดีจะเป็นการซ้ำเติมผู้เสียหายหรือไม่ หากพิจารณาแล้วเห็น ถ้ามีการดำเนินคดีกระทบต่อชีวิตส่วนตัวมากและอาจเป็นการซ้ำเติมผู้เสียหาย จึงควรกำหนดให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้ เพื่อให้ผู้เสียหายเป็นผู้มีอำนาจของในการตัดสินใจว่าจะเข้าสู่กระบวนการหรือไม่

ในความผิดอันยอมความได้ เจตจำนงของผู้เสียหาย เป็นเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดี (Prozessvoraussetzung) อย่างหนึ่ง กล่าวคือ เป็นเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดีในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง ที่พนักงานสอบสวนจะเริ่มคดีและพนักงานอัยการจะสั่งคดี นอกจากนี้เจตจำนงของผู้เสียหายในความผิดอันยอมความได้ ยังเป็นเงื่อนไขระงับคดี (Prozesshindernis) ด้วย เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า ความผิดอันยอมความได้จะต้องอาศัยเจตจำนงของผู้เสียหาย รัฐจึงจะมี

อำนาจดำเนินคดีอาญา โดยอาจแบ่งประเภทได้ดังนี้ (1) ความผิดที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ (Antragsdelikt) และ (2) ความผิดที่ผู้เสียหายต้องให้อำนาจ (Ermachtigungsdlikt)

2.4 ความผิดอันยอมความได้ที่รัฐเป็นผู้เสียหาย

ความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายนั้น เป็นกรณีของคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม (Universairechtsgut) ที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของรัฐ โดยรัฐจะต้องเข้ามาดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อยเอง และความผิดเหล่านี้ฝ่ายนิติบัญญัติจะกำหนดให้เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ซึ่งรัฐย่อมดำเนินการสอบสวน หรือฟ้องร้องคดีได้ผ่านทางองค์กรของรัฐเอง โดยไม่ต้องอาศัยเจตจำนงใดๆ ของปัจเจกบุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดเหล่านั้นเลย (และบางกรณีอาจไม่มีเอกชนที่เป็นปัจเจกบุคคลผู้เสียหายด้วย) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาความผิดต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญานั้น จะเห็นได้ว่ามีความผิดบางลักษณะที่กฎหมายบัญญัติให้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้นอาจเกิดขึ้นต่อรัฐ หรือสังคมได้เช่นกัน อาทิความผิดฐานยักยอกทรัพย์สิน ความผิดฐานฉ้อโกง หรือทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ความผิดทั้งสามฐานเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ความผิดทั้งสามฐาน รัฐหรือสังคมอาจได้รับความเสียหายได้ เช่น ทรัพย์สินที่ถูกคนร้ายยักยอก หรือถูกฉ้อโกง หรือถูกทำลายไปนั้น เป็นทรัพย์สินของหน่วยงานราชการที่เป็นนิติบุคคล และโดยที่หน่วยงานราชการทั้งหลายตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปแก่ประโยชน์ของรัฐ งบประมาณต่างๆ ย่อมมาจากภาษีของประชาชน เมื่อทรัพย์สินนั้นถูกประทุษร้ายไปโดยการยักยอก ฉ้อโกง หรือถูกทำลาย ความเสียหายย่อมเกิดแก่รัฐมิใช่เพียงแต่หน่วยงานราชการที่เป็นนิติบุคคล หรือปัจเจกบุคคลผู้ดูแลครอบครองใช้งานตัวทรัพย์สินเท่านั้น กรณีจึงมิใช่เรื่องของปัจเจกบุคคลอีกต่อไป เมื่อพิจารณาจากเหตุผลดังกล่าว จึงมีปัญหามาน่าขบคิดว่า ความผิดที่ประมวลกฎหมายอาญาของไทยบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้นั้น แต่รัฐหรือสังคมเป็นผู้เสียหายที่ได้กล่าวมานั้น ฝ่ายนิติบัญญัติไม่ควรบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ เพราะเมื่อเป็นความผิดอันยอมความได้ การดำเนินคดีจะเริ่มต้นไม่ได้ (ความผิดอันยอมความได้ที่รัฐเป็นผู้เสียหายนี้ยังคงต้องอยู่ภายในเงื่อนไขของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 121 ที่ต้องให้ผู้เสียหายร้องทุกข์ก่อนอันเป็นเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดี) หากไม่มีเจตจำนงของผู้เสียหายให้เริ่มต้นคดี แล้วในกรณีที่ผู้เสียหายที่จะให้เจตจำนงดังกล่าวคือใคร แล้วหากบุคคลนั้นไม่ดำเนินการร้องทุกข์ หรือฟ้องคดีก็จะกลายเป็นว่ารัฐไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำความผิดซึ่งทำให้รัฐเสียหายในเรื่องนั้นได้เลย

3. ความผิดอันยอมความได้ในกฎหมายต่างประเทศ

3.1 สหราชอาณาจักร ประเทศอังกฤษนั้นในระยะเริ่มแรกความผิดเกี่ยวกับการกระทำต่อทรัพย์สิน ที่เป็นการหลอกลวงเพื่อให้ได้ทรัพย์สิน หรือการฉ้อโกงต่างๆ นั้น รัฐยังไม่ได้กำหนดให้ต้องรับโทษทางอาญา ต่อมาเมื่อการค้าพัฒนาขึ้นกฎหมายอาญาจึงได้มีการพัฒนามาตามลำดับ

โดยมีการวินิจฉัยต่อศาลให้ขยายขอบเขตไปลงโทษในกรณีอื่น ๆ ของการลักขโมย เช่น ยักยอก
ฉ้อโกง กรรโชกทรัพย์ เป็นต้น

กฎหมายอาญาของอังกฤษ ไม่มีการกำหนดว่าความผิดฐานใดเป็นความผิดที่
ยอมความได้ ในทางตรงกันข้าม กลับมีการบัญญัติความผิดฐานผู้เสียหายไปยอมความกับ
ผู้กระทำความผิดว่าเป็นความผิดฐานยอมความกัน (Compounding offense)

ระบบวิธีพิจารณาความอาญาของอังกฤษมีลักษณะพิเศษ คือไม่มีการเอาเรื่องส่วนตัว
เสียหายบุคคลกับส่วนตัวเสียหายของสังคมมาปะปน ดังนั้นจึงไม่มีรูปการฟ้องคดีความผิดต่อส่วนตัว
ให้อำนาจฟ้องเฉพาะผู้เสียหายเท่านั้น โดยถือว่าอำนาจฟ้องคดีอาญาเป็นของประชาชนทุกคน
แต่ก็มีกฎหมายที่ให้อำนาจแก่องค์กรของรัฐที่จะเข้ามาควบคุมดูแลการดำเนินคดีอาญาไว้เช่นกัน
ดังจะเห็นได้จากการที่เจ้าพนักงานของรัฐที่เรียกว่า Attorney-general และ Solicitor เป็นผู้ฟ้อง
คดีสำคัญบางเรื่อง หรือคดีที่เกี่ยวข้องกับส่วนตัวเสียหายของรัฐ นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 1978
อังกฤษยังได้ออกกฎหมายมอบอำนาจให้เจ้าพนักงานของรัฐที่เรียกว่า Director of Public
Prosecutions (D.P.P.) มีสิทธิฟ้องคดีอาญาที่มีความสำคัญมาก หรือเป็นคดีที่มีปัญหายุ่งยาก
และเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ตำรวจในการดำเนินคดีอาญาอื่น ๆ นอกจากนั้น D.P.P. ยังมีอำนาจเข้า
ไปแทรกแซงในคดีอาญาที่บุคคลอื่นฟ้องเป็นคดีในศาลแล้วด้วย และในปี ค.ศ. 1986 ประเทศ
อังกฤษก็ได้เปลี่ยนรูปแบบการดำเนินคดีอาญาโดยเปลี่ยนเป็นหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ
โดยได้มีการก่อตั้งองค์กรที่เรียกว่า Crown Prosecution Service (CPS) ขึ้น โดยองค์กรนี้จะอยู่
ภายใต้การบังคับบัญชาของ Director of Public Prosecutions (D.P.P.) และ Attorney General
เป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานในคณะรัฐมนตรี CPS มีอำนาจหน้าที่ในการฟ้องคดีอาญาซึ่ง
ตำรวจเป็นผู้สอบสวนทั้งหมดยกเว้นคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น คดีจราจร อย่างไรก็ตามสิทธิในการฟ้อง
คดีอาญาของผู้เสียหายตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนยังคงอยู่ แต่อยู่ภายใต้การกำกับ
ดูแลของ CPS กล่าวคือ CPS อาจจะเข้าไปดำเนินเสียเอง หรืออาจจะใช้ดุลพินิจให้ระงับการฟ้อง
คดีนั้น ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการฟ้องร้องคดีอาญาในประเทศ
อังกฤษเป็นการกระทำในนามกษัตริย์ (Crown) และเป็นเรื่องของแผ่นดิน ดังนั้นเมื่อได้ฟ้อง
คดีอาญาต่อศาลแล้ว คู่กรณีในกระบวนการพิจารณาจึงไม่อาจประนีประนอมยอมความกันเองโดย
มิได้รับความยินยอมจากรัฐ หรือเจ้าพนักงานของรัฐก่อน หากคู่กรณีตกลงประนีประนอมยอม
ความกันเองโดยพลการโดยระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ถือว่าเป็นความผิด
อาชญาฐานยอมความได้ (Compounding offenses) แต่อย่างไรก็ตาม หากโจทก์หรือจำเลย
ประสงค์ที่จะให้คดีอาญาระงับไปก็อาจกระทำได้โดยโจทก์หรือจำเลยร้องขอไปยัง Attorney
General เพื่อให้ออก Nolle Prosequi อันมีลักษณะเป็นคำสั่งของกษัตริย์ (Crown) ว่าการฟ้อง
คดีอาญาเรื่องนั้นให้เป็นอันยุติลง ทั้งนี้เนื่องจากคดีที่ได้ยื่นฟ้องศาลไปแล้ว Attorney General
แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้นที่จะยุติคดีได้โดยทำเป็น Nolle Prosequi และจะต้องกระทำในระยะเวลา
ก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา

3.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในส่วนความผิดฐานฉ้อโกง ประเทศเยอรมันก็เป็นความผิดหนึ่งที่คุณธรรมทางกฎหมายคุ้มครอง คือ ทรัพย์สิน ตามกฎหมายเยอรมันบุคคลจะทำการเปลี่ยนแปลงบัพัญญติในเรื่องทรัพย์สินได้น้อยมาก เพราะถือว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ประเทศเยอรมนีถือหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากประเทศฝรั่งเศส ฉะนั้น การดำเนินคดีอาญาในเยอรมันจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐ และรัฐเท่านั้นที่มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการดำเนินการฟ้องร้องเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม (The state has a monopoly in order to ensure public peace and order)

แม้ว่าประเทศเยอรมนีจะใช้หลักการดำเนินคดีโดยรัฐ (Public Prosecution) ที่กำหนดให้รัฐแต่ผู้เดียวเป็นผู้มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาก็ตาม แต่กฎหมายเยอรมันก็ยังเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายมีสิทธิในการฟ้องคดีบางประเภทที่มีลักษณะในทางส่วนตัวได้ เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะความผิดดังกล่าวมิได้มีผลกระทบต่อประโยชน์ของสาธารณะ (Public interest) แต่อย่างใด กฎหมายให้สิทธิแก่ผู้เสียหายสามารถดำเนินการฟ้องคดีได้ ในความผิดบางประเภทเท่าที่จำกัดไว้ ตามมาตรา 374 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันนั้น เมื่อผู้เสียหายได้ดำเนินการฟ้องคดีไปแล้ว ต่อมาหากพนักงานอัยการมีความเห็นว่า ถ้าตนเข้าไปดำเนินการในคดีดังกล่าวแทนผู้เสียหายจะทำให้เกิดประโยชน์สาธารณะมากกว่า ดังนั้น พนักงานอัยการก็มีสิทธิเข้าดำเนินคดีนั้นแทน โดยอนุญาตให้ผู้เสียหายเป็นโจทก์ร่วมในคดีนั้นได้ หลักการดังกล่าวจึงถือว่าเป็นสิทธิของรัฐแต่ผู้เดียวที่จะปกป้องความสงบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้นในการกระทำความผิดอาญาบางประเภท เช่น ความผิดฐานบุกรุก (Hausfriedensbruch) ตามมาตรา 123 ความผิดฐานหมิ่นประมาท (Beleidigung) ตามมาตรา 185 ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน (Sachbeschädigung) ตามมาตรา 303 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันนั้น จะถือว่าเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะไม่ร้ายแรงและมีผลกระทบเฉพาะในทางส่วนตัวของผู้เสียหายก็ตามแต่รัฐยังสามารถที่จะอ้างในเรื่องของการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ (Public interest) เพื่อเข้าดำเนินคดีดังกล่าวแทนเอกชนผู้เสียหายได้

นอกจากนี้บัพัญญติตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ก็มีได้มีบทเฉพาะที่เป็นความผิดต่อส่วนตัวเหมือนกับประมวลกฎหมายอาญาของไทย คงมีแต่บัพัญญติที่กล่าวถึงความผิดที่อาศัยการร้องทุกข์ของผู้เสียหาย และความผิดที่ผู้เสียหายต้องให้อำนาจในการดำเนินคดีซึ่งมีลักษณะคล้ายกับความผิดอันยอมความได้ของไทย โดยพนักงานอัยการจะฟ้องคดีอาญาดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ภายใน 3 เดือนนับแต่ทราบการกระทำความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด เมื่อผู้เสียหายได้ร้องทุกข์มอบคดีแก่พนักงานอัยการแล้ว ถือว่าคดีอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของพนักงานอัยการ

3.3 สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศฝรั่งเศสใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเป็นหลัก (Public Prosecution) อย่างเคร่งครัด กฎหมายฝรั่งเศสจึงกำหนดให้รัฐเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาโดยมีพนักงานอัยการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของรัฐ หลักพื้นฐานของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศสจึงเกิดความจำเป็นในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นหลัก โดยไม่ให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีอาญาได้ด้วยตนเอง ซึ่งหลักการนี้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค.ศ. 1959 (Code de Procédure Penale) และได้รับการแก้ไขครั้งสำคัญในเดือนมกราคม ค.ศ. 1993 และเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1993 ในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตาม ระบบกฎหมายในภาคพื้นยุโรปส่วนใหญ่แล้ว ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดในทางอาญานั้น จะดำเนินการฟ้องในทางแพ่ง (ในคดีละเมิด) เพื่อเรียกร้องค่าเสียหายอันมีผลทำให้มีการพิจารณาดำเนินการฟ้องร้องในคดีอาญาไปในคราวเดียวกัน ซึ่งกระบวนการพิจารณาดังกล่าวนี้เป็นลักษณะเฉพาะของกฎหมายฝรั่งเศส อันถือว่าเป็นการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกันคดีอาญา (L'action civile) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการบังคับให้อัยการดำเนินคดีอาญาในชั้นศาล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการฟ้องคดีอาญาในทางอ้อมนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ในระบบกฎหมายของฝรั่งเศสจะไม่มี ความผิดต่อส่วนตัวที่ให้ผู้กรณีตกลงยอมความกันเหมือนกับในประมวลกฎหมายอาญาของไทยก็ตาม แต่การดำเนินคดีอาญาของกฎหมายฝรั่งเศสยังมีมาตรการที่ทำให้การฟ้องคดีนั้นยุติลง ด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท (Médiation penale) กล่าวคือ การไกล่เกลี่ยทางอาญา (Médiation penale) มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดเล็กน้อย โดยการเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดจากการฟ้องคดีและการลงโทษที่รุนแรง แม้มาตรการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทดังกล่าวจะเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายได้เข้ามามีบทบาทที่จะให้ความยินยอมก็ตาม ก็จะต้องกระทำ “ก่อน” ที่จะได้มีการฟ้องคดีอาญาเท่านั้น แต่หากได้มีการฟ้องคดีอาญาโดยพนักงานอัยการไปแล้ว ดังนั้นบทบาทของผู้เสียหายดังกล่าวก็เป็นอันยุติลง

4. ปัญหาในการกำหนดประเภทของความผิดอันยอมความได้

ความผิดอันยอมความได้ แม้จะเป็นความผิดทางอาญาแต่ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับการก่อความเสียหายในทางแพ่งอันควรเป็นเรื่องส่วนตัวของผู้เสียหาย รัฐจะนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ก็ต่อเมื่อผู้เสียหายเองประสงค์จะดำเนินคดี เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ข้อเท็จจริงในองค์ประกอบความผิดคือ มีการหลอกลวงจนได้ทรัพย์สินไป คุณธรรมทางกฎหมายที่ประสงค์คุ้มครองคือ ทรัพย์สิน ซึ่งเป็นเรื่องส่วนตัวและไม่ใช่อาชญากรรมร้ายแรง กฎหมายจึงกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้

แต่หากผู้เสียหายในความผิดอันยอมความได้เป็นองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ ไม่ใช่เพียงตัวบุคคลในองค์กรของรัฐเท่านั้น เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งเป็นของหน่วยงานของรัฐ ความเสียหายที่ได้รับคือทรัพย์สินของสาธารณชนสูญเสียไปนั่นเอง ลักษณะของความเสียหาย

จึงไม่ใช่แค่เรื่องส่วนบุคคลอีกต่อไป ดังนั้น จึงมีแนวความคิดว่า การกระทำผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของหน่วยงานรัฐไม่ควรกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้ มิฉะนั้นรัฐจะได้รับการเยียวยาหรือไม่จะขึ้นอยู่กับหัวหน้าหน่วยงานหรือองค์กรรัฐนั้น ๆ ว่าจะตัดสินใจประสงค์ดำเนินคดีหรือไม่ ซึ่งเป็นการวางเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวมไว้บนการตัดสินใจส่วนบุคคล แต่เมื่อพบบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้พิจารณาถึงกรณีเช่นนี้ ส่งผลให้การดำเนินคดีในการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นความผิดอันยอมความได้ เช่น ยักยอก ฉ้อโกง หรือทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งมีผู้เสียหายเป็นหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ ต้องประสบปัญหาในทางปฏิบัติในเรื่องของการร้องทุกข์ ได้แก่ เป็นการร้องทุกข์โดยบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้มีอำนาจในหน่วยงานนั้น ปัญหาการร้องทุกข์ล่าช้าทำให้ประสบปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ หรือปัญหาที่หน่วยงานหรือองค์กรของรัฐไม่ยอมรับร้องทุกข์ ซึ่งอาจเกิดจากการที่ผู้มีอำนาจในการร้องทุกข์ในหน่วยงานนั้น ๆ เห็นว่าผลกระทบของการกระทำความผิดไม่ใช่เรื่องสำคัญที่จะต้องมาเสียเวลาในการดำเนินคดีก็เป็นได้ ตัวอย่างเรื่องที่เกิดขึ้น เช่น กรณีตามหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส 0017/14144 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2537 ซึ่งเป็นการตอบข้อหารือของสำนักงานอัยการสูงสุด “ในปัญหาที่ว่าความผิดฐานฉ้อโกงอันเป็นความผิดต่อส่วนตัว หรือความผิดอันยอมความได้ หากผู้แทนนิติบุคคลซึ่งเป็นองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐไม่ยอมรับร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนควรปฏิบัติอย่างไรนั้น เห็นว่าทรัพย์สินของนิติบุคคลซึ่งเป็นองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐต้องถือว่าเป็นทรัพย์สินของส่วนรวม ฉะนั้น ความผิดฐานฉ้อโกงที่กระทำต่อนิติบุคคลที่เป็นองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐจึงไม่มีความผิดต่อส่วนตัว หรือความผิดอันยอมความได้ ที่จะต้องห้ามตามมาตรา 121 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การดำเนินคดีกับผู้ฉ้อโกงทรัพย์สินขององค์กรหรือหน่วยงานของรัฐจึงกระทำได้โดยมิพักต้องมีการร้องทุกข์ ทั้งนี้โปรดดู

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 360 และ 361 ที่กฎหมายกำหนดให้กรณีทรัพย์สินที่เสียหาย ถูกทำลาย ถูกทำให้เสื่อมค่า หรือไร้ประโยชน์เป็นทรัพย์สินที่ใช้ หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ กฎหมายไม่ได้กำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้เอาไว้ อันแสดงให้เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญาของเราเองก็เล็งเห็นถึงหลักคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม แม้ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์โดยทั่วไปจะเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่หากทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้ หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ก็จะไม่ใช่ความผิดอันยอมความได้อีกต่อไป ดังนั้น ด้วยหลักการเดียวกันนี้ จึงควรแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องของความผิดอันยอมความได้ให้ครอบคลุมโดยตลอด ถึงกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายด้วย

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้ของประเทศไทยและความผิดอันยอมความได้ของต่างประเทศพอสรุปได้ดังนี้

5.1 บทสรุป

กล่าวโดยสรุป ประเทศไทย มีการกำหนดความผิดที่เรียกว่าความผิดอันยอมความได้ ซึ่งเป็นความผิดที่มีอาชญากรรมน้อย และเป็นเรื่องกระทบคุณธรรมส่วนบุคคล จากการศึกษาพบว่าความผิดใดจะเป็นความผิดอันยอมความได้กฎหมายจะระบุไว้เป็นการเฉพาะ ความผิดที่มีได้ระบุว่าเป็นความอันยอมความได้ คือ ความผิดอาญาแผ่นดิน

สำหรับประเทศไทย ความผิดอาญาที่ละเมิดคุณธรรมที่เป็นส่วนบุคคล (Individual-rechtsgut) มักจะมีการกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้ หรือที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเรียกว่า ความผิดต่อส่วนตัว เจื่อนไขประการหนึ่งในการเริ่มต้นการดำเนินคดีอาญาในความผิดประเภทนี้ ก็คือเจตจำนงของผู้เสียหาย ตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 121

นอกจากนั้น ความผิดต่อส่วนตัวหรือความผิดอันยอมความได้บางเรื่อง แม้กฎหมายประสงค์คุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล (Individualrechtsgut) แต่ผลเสียหายจากการกระทำความผิดในเรื่องนั้น ๆ อาจมีผลกระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม (Universaire-rechtsgut) ได้เช่นกัน เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่หน่วยงานหรือองค์กรของรัฐเป็นผู้เสียหาย ถ้าพิจารณาตามหลักเกณฑ์ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 121 ตามปกติ การดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนยังต้องอาศัยคำร้องทุกข์ของผู้แทนนิติบุคคลของหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ การกระทำความผิดอาญาที่ นิติบุคคลที่เป็นองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหายนั้น ไม่สมควรให้เป็นความผิดต่อส่วนตัวหรือความผิดอันยอมความได้ที่จะต้องดำเนินการตามมาตรา 121 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในกรณีที่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหาย จึงไม่ควรขึ้นอยู่กับเจตจำนงของผู้เสียหาย ดังนั้น ในกรณีเช่นนี้ฝ่ายนิติบัญญัติไม่ควรกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้ เพราะเป็นเรื่องที่ความเสียหายเกิดขึ้นต่อรัฐ เป็นกรณีที่เป็นเรื่องคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม เอกชนไม่เป็นผู้เสียหาย กรณีนี้ไม่จำเป็นต้องอาศัยคำร้องทุกข์ของผู้แทนนิติบุคคลของหน่วยงานนั้น ๆ ในการสอบสวนดำเนินคดีแต่อย่างใด กรณีเช่นนี้ หากรัฐปล่อยให้ผู้เสียหายในแต่ละการกระทำนั้น ๆ เป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจว่าจะมีการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือไม่เพียงผู้เดียว อาจทำให้ภารกิจของรัฐในการนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมขาดประสิทธิภาพได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 สำหรับความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 341 ที่เป็นการผิดอันยอมความได้ ที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหายนั้น ควรที่จะมีการศึกษาแนวความคิดในเรื่องคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวมให้ชัดเจน เพราะแม้ลักษณะความผิดจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายบัญญัติให้ยอมความได้ แต่หากผู้ที่ได้รับความเสียหายเป็นหน่วยงานของรัฐ ย่อมเป็นเรื่องที่แตกต่างจากการที่ปัจเจกบุคคลเป็นผู้เสียหาย ดังนั้นความผิดที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหายนี้ แท้จริงก็หมายถึงรัฐเสียหายนั่นเอง หากยังคงให้ความผิดที่รัฐเสียหายนี้ เป็นความผิดอันยอมความได้ การจะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเรื่องนั้น ๆ หรือไม่ อาจเป็นเรื่องของดุลยพินิจของผู้แทนของหน่วยงานรัฐนั้น ๆ โดยแท้ หากใช้ดุลยพินิจว่าจะไม่ร้องทุกข์ดำเนินคดีเสียแล้ว ผลของการกระทำความผิดในเรื่องนั้น ย่อมไม่ได้รับการเยียวยา ทางแก้ปัญหาคือชัดเจนที่สุดในเรื่องนี้คือ การแก้บทบัญญัติกฎหมาย กำหนดให้ชัดเจนว่า ความผิดที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหายนั้น ไม่อาจยอมความได้ โดยผู้เขียนขอเสนอแนะให้แก้ไขบทบัญญัติมาตรา 348 ที่กำหนดให้ความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 เป็นความผิดอันยอมความได้ โดยให้ระบุเพิ่มเติมลงไปว่า มาตรา 348 “ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดมาตรา 343 เป็นความผิดอันยอมความได้ เว้นแต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหาย”

สำหรับความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัยตามมาตรา 347 ที่เป็นการผิดอันยอมความได้ การกำหนดให้ความผิดฐานใดเป็นความผิดในทางส่วนตัวจึงต้องพิจารณาถึงระดับของความร้ายแรงในผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมโดยรวมด้วย ดังนั้น ก็ควรที่จะมีการศึกษาแนวความคิดในเรื่องคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวมให้ชัดเจนเช่นกัน เนื่องจากการที่บริษัทประกันวินาศภัยมีสถานะเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับความผาสุกของประชาชน หากบริษัทประกันวินาศภัยถูกฉ้อโกง ย่อมทำให้บริษัทประสบความล้มเหลวในการบริหารกิจการ ผลร้ายย่อมตกแก่ประชาชนโดยส่วนรวม และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศอีกส่วนหนึ่งด้วย อีกทั้งการกระทำความผิดดังกล่าวนี้ ยังถือว่าเป็นภัยร้ายที่เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอีกส่วนหนึ่ง “ความบกพร่องของบทบัญญัตินี้ ก็คือ เป็นการกำหนดโทษโดยพิจารณาจากพฤติการณ์ภายนอกของความผิด โดยไม่ได้พิจารณาจากระดับความร้ายแรงที่แท้จริงของความผิด (degré reel de criminalité) หรือระดับของความรับผิดชอบทางอาญาของผู้กระทำผิดแต่อย่างใด เพราะการกระทำความผิดฐานนี้มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะมากกว่าที่จะเป็นเรื่องส่วนตัว

5.2.2 ทางแก้ปัญหาคือชัดเจนที่สุดในเรื่องนี้คือ การแก้บทบัญญัติกฎหมาย โดยผู้เขียนขอเสนอแนะให้แก้ไขบทบัญญัติมาตรา 348 ที่กำหนดให้ความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 และความผิดฐานฉ้อโกงประกันวินาศภัยตามมาตรา 347 เป็นความผิดอันยอมความได้ โดยให้แก้ไขและระบุเพิ่มเติมลงไปว่า มาตรา 348 “ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดมาตรา 343 347 เป็นความผิดอันยอมความได้ เว้นแต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหาย”

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

คณิต ฒ นคร. (2547). “ปรัชญาและแนวคิดของการกำหนดความผิดอันยอมความได้”

คณิต ฒ นคร. (2549). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

คณิต ฒ นคร. (2555). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

วารสารกฎหมายธุรกิจบัณฑิตย์, 4(1), น. 1-11.

ชัยเกษม นิตสิริ. (2552). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 2 สอบสวน*

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

ชาติรี ศรีนวลนิต และวันชัย ศรีนวลนิต. (2528). คำอธิบายกฎหมาย เรื่อง *ความยินยอมใน*

คดีอาญา : ความผิดอันยอมความได้ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ณรงค์ ใจหาญ. (2547). *หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ :

วิญญูชน.

นพรัตน์ อักษร. (2532). *ความผิดอันยอมความได้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา* (วิทยานิพนธ์

ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ร้อยตำรวจโท พชร ฐาปนดุลย์. (2554). *การสอบสวนคดีความผิดอันยอมความได้ก่อนมีคำร้อง*

ทุกข์ตามระเบียบ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรพงษ์ เอี่ยมแทน. (2544). *ความผิดอันยอมความได้ : ศึกษาตามกฎหมายอาญาสารบัญญัติ.*

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0017/14144 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2537 เรื่อง *ข้อหาหรือ*

กรณีร้องทุกข์มอบคดีความผิดฐานฉ้อโกง.

อุดม รัฐอมฤต. (2535). “การฟ้องคดีอาญา.” *วารสารศาสตร์*, 22(2), น. 243.

ภาษาต่างประเทศ

Klotter, John C. (1983). *Criminal Law*. Anderson n.p.

Langbein, John H. (1997). *Comparative Criminal Procedure: GERMANY*. American Casebook Series. St.Paul, Minn. West.

Reimann, Mathias and Zekoll, Joachim. (2005). *Introduction to German Law* (2 nd ed.). KLUWER LAW INTERNATIONAL.